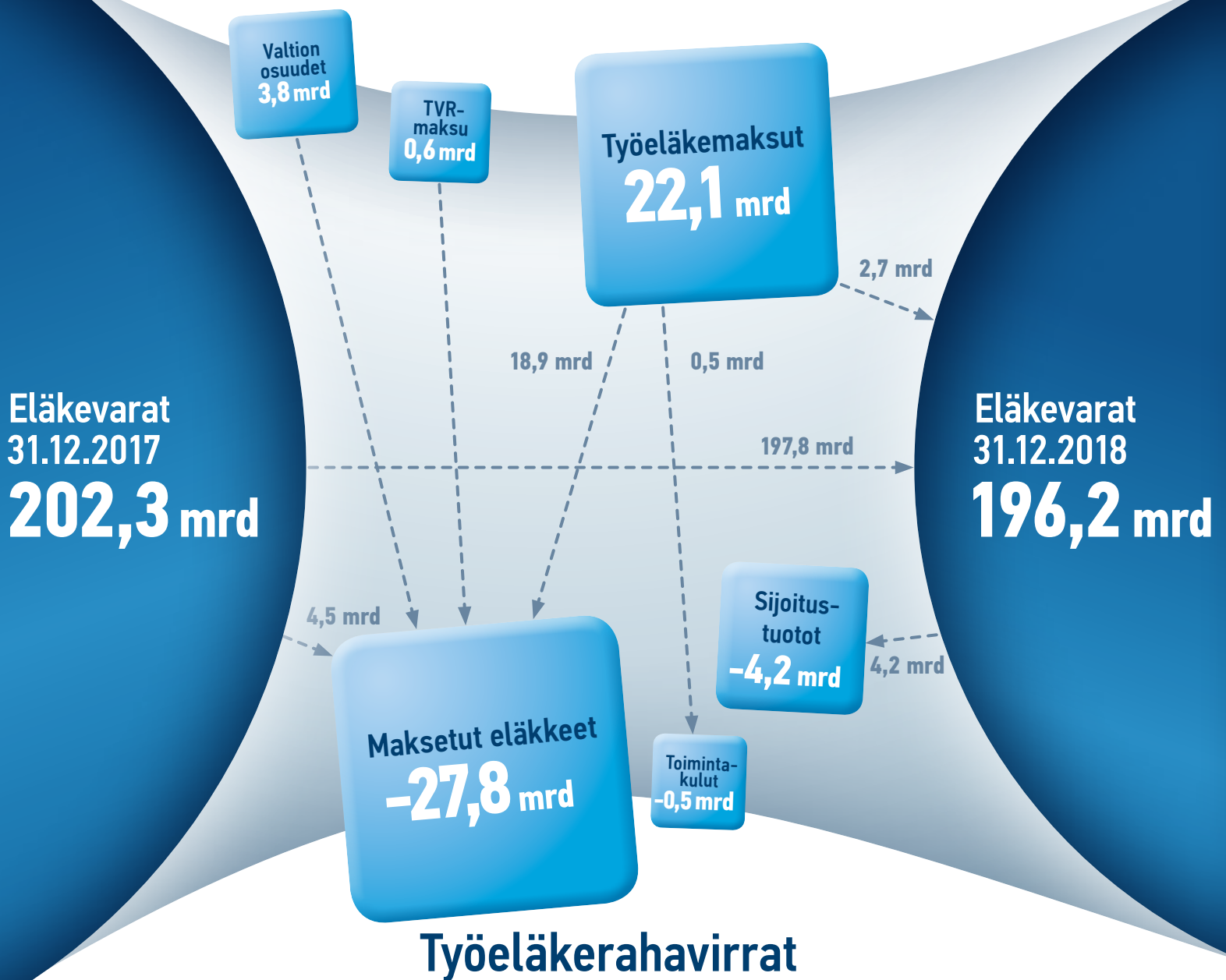

Työeläkelaitosten tilinpäätöstiedot 2018

Loppuvuosi vei vaisun sijoitusvuoden tuotot

Sijoitusvarat

195 MILJARDIA

Työeläkevakuuttajien sijoitusvarat olivat viime vuoden lopussa lähes 195 miljardia euroa. Rahastojen merkitys korostuu heikkona sijoitusvuotena.

TEKSTI KIMMO KOIVURINNE

Kulunut vuosi oli työeläkevakuuttajille ensimmäinen vaatimattoman sijoitustuoton vuosi sitten eurokriisin. Alkuvuoden aikana saavutettu tuotto kääntyi viimeisellä vuosineljänneksellä miinusmerkkiseksi, kun Yhdysvaltojen keskuspankin inflaatiota suitseva korkopoliittikka alkoi muiden tekijöiden ohella vaikuttaa markkinoihin.

Ohjaukskorkeiden nostamisen lisäksi epävarmuutta globaalilla sijoitusmarkkinalla on kasvattanut muun muassa parin viime vuoden aikana lisääntynyt protektionismi, sekä huomion kiinnittyminen viime vuoden loppupuolella Italian kohonneeseen velkaantumisasasteeseen.

Osakemarkkinat kääntyivät viimeisellä vuosineljänneksellä riskiä kaihtavaan asentoon, minkä seurauksena osakkeiden kurssit laskivat epätavallisen voimakkaasti. Näin sijoitusvarat supistuivat vuoden aikana vajaalla viidellä miljardilla eurolla ja olivat joulukuun 2018 päättyessä yhteensä 194,9 miljardia euroa.

VUODEN LOPUSSA sijoitusvaroista oli sijoitettuna noteerattuihin osakkeisiin ja muihin osaketyyppeihin sijoituksiin 42,9 prosenttia, korko- ja rahamarkkinasijoituksiin 37,1 prosenttia, kiinteistöisijoituksiin 9,7 prosenttia ja vaihtoehdoisrahastoihin 10,3 prosenttia.

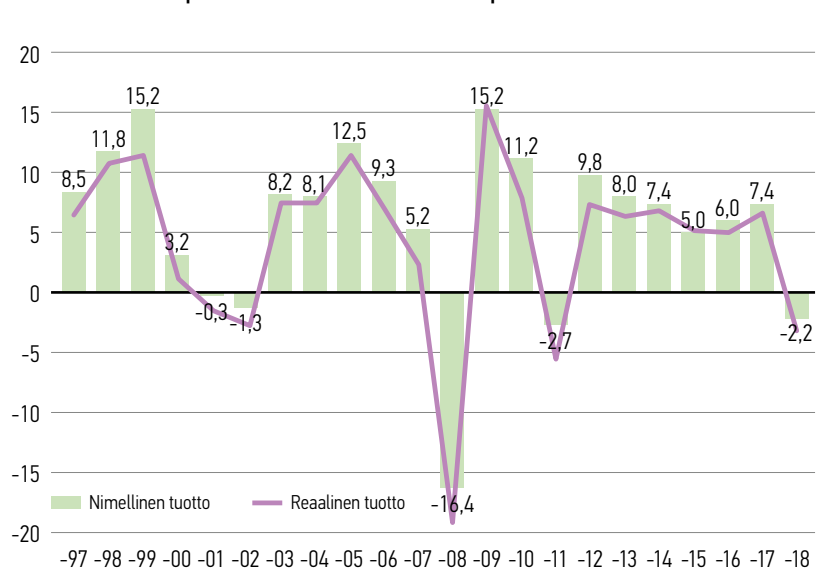
Suomen työeläkejärjestelmässä sijoitusjakauman muutoksista vuoden aikana huomattavimmat olivat muiden osaketyyppisten sijoitusten 1,6 prosenttiyksikön sekä vaihtoehdoisrahastojen osuuden 1,4 prosenttiyksikön kasvu. Yksi selittävä tekijä edellä mainittujen omaisuusluokkien kasvulle on pitkittynyt alhainen korko-

taso, joka on kaventanut korkosijoitusten tuottopotentiaalia.

Tuottoja on korkojen sijaan haettu aiempaa enemmän muun muassa listamattomista osakkeista ja pääomasijoituksista. Loppuvuoden kurssilaskun myötä noteerattujen osakkeiden osuus laski risen prosenttiyksikköä osakesalkun supistuessa. Toisaalta heikko loppuvuosi loi osakkeiden arvostuksen laskun myötä hyvän perustan vuodenvaihteen jälkeen tapahtuneelle kurssien elpymiselle.

SIOJITUSVAROISTA noin neljännes (24,5 prosenttia) kohdistui vuoden lopussa Suo-

Työeläkesijoitusten nimellinen ja reaali tuotto 1997–2018 prosentteina sitoutuneesta pääomasta

Sanasto

OSITTAIN RAHASTOIVA JÄRJESTELMÄ Eläkejärjestelmä, jossa eläkkeet rahoitetaan käyttämällä niihin sekä työeläkemaksuja että aiemmin kerättyjä rahastoja.

VAKAVARAISUUS Kertoo, kuinka paljon työntekijän eläkelain mukaisen vakuuttajan eläkevarat ylittävät vastuuvellan. Vastuuvelka on arvio vakuuttajan vastuulla olevista tulevaisuudessa aiheutuvista eläkekustannuksista siltä osin, kuin ne on rahastoitu.

REAAITUOTTO Reaalituotto on työeläkevaroilta saatu kulluttajahintojen kehityksen ylittävä vuotuinen tuottoprosentti.

Työeläkelaitosten avainlukuja vuodelta 2018

	Yhtiöt (TyEL, YEL)	Säätiöt (TyEL)	Kassat (TyEL, YEL)	MEK (MEL)	MELA (MYEL)	Keva valtio/VER (JuEL)	Keva jäsenyhteisöt (JuEL)	Muut ⁷⁾	Yhteensä
Vakuutetut (lkm)	1 866 110	19 195	17 175	7 310	60 138	134 000	535 000	25 818	2 664 746
Eläkkeensaajat (lkm) ¹⁾	1 077 621	20 685	17 817	8 219	112 853	251 505	406 286	25 885	1 920 871
Palkkasumma/työtulo (milj. €)	60 938,0	1 088,5	1 159,1	260,9	1 239,9	5 897,6	17 410,0	823,9	88 817,9
Tulot (milj. €)									
Vakuutusmaksutulo ²⁾	14 756,2	269,0	200,3	52,2	174,7	1 442,1	5 047,8	275,0	22 217,3
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo	-1 927,0	-99,4	-11,0	7,9	-5,1	-664,9	-1 539,1	-8,7	-4 247,3
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo (%)	-1,6	-2,9	-0,3	0,7	-3,5	-3,4	-3,0	-2,5	-2,2
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa	1 274,2	86,1	273,8	52,7	2,5	526,7	-1 539,1	89,2	766,1
Kulut (milj. €)									
Maksetut eläkkeet ^{3) 4)}	15 318,4	302,2	323,8	128,6	827,2	4 648,6	5 225,3	339,7	27 113,8
Kokonaisliikekulut ⁵⁾	395,3	5,7	7,5	4,4	19,7	16,9	51,4	4,4	505,3
Varat									
Eläkevarat ⁶⁾	117 733,2	3 367,5	1 976,4	1 117,8	124,1	18 485,7	50 493,4	2 896,8	196 194,9
Sijoitusvarat, milj. €	116 072,1	3 359,1	1 939,6	1 105,0	284,4	18 485,7	50 128,8	3 524,3	194 899,0
Sijoitusjakauma (perusjakauma käyvin arvo, %)									
Korkosijoitukset	35,1	42,4	29,0	6,1	48,5	38,4	41,6	38,0	37,1
Osakesijoitukset	41,4	40,5	42,3	51,0	34,3	47,2	44,2	51,3	42,9
Kiinteistöisijoitukset	11,6	13,8	25,4	29,6	15,9	3,2	6,6	6,1	9,7
Muut sijoitukset	11,9	3,3	3,3	13,3	1,3	11,2	7,6	4,6	10,3
Vakavaraisuus									
Vakavaraisuuspääoma yhteensä	23 222,8	852,0	519,0	433,8	-	-	-	-	25 027,6
Vakavaraisuusraja €	14 313,3	388,8	233,6	156,1	-	-	-	-	15 091,8
Vakavaraisuuspääoma / vakavaraisuusraja	1,6	2,2	2,2	2,8	-	-	-	-	1,7
Vakavaraisuusaste -%	124,6	133,9	135,6	163,4	-	-	-	-	125,3

1) Eläkkeensaaja voi saada eläkettä useammasta eläkelaitoksesta

2) Maksutuloon ei sisälly valtion budjetista kustannettavaa osuutta. YEL:n osalta 253,0 milj. €, MEL:n 58,4 milj. €, MYEL:n 679,5 milj. € ja JuEL valtion 2 789,2 milj.

3) Sisältää TVR-maksun muiden kuin Kevan (jäsenyhteisöt, valtio ja KER) osalta, joilla maksutulossa

4) Sisältää YEL:n valtion osuuden

5) Ei sisällä sijoitustoiminnan kuluja

6) YEL varoissa mukana vakuutusmaksuvastuu, MYEL varat on vastuuvetäjä, Keva jäsenyhteisöt varat eläkevastuurahasto, Keva valtio ja KER varat ovat sijoitusomaisuus

7) Muut sisältävät Kirkon Eläkerahaston KER, Kelan toimihenkilöiden eläkejärjestelmän ja Suomen Pankin eläkerahaston

meen, kun muulle euroalueelle oli sijoitettuna suunnilleen viidennes (19,9 prosenttia). Suurin osa eläkejärjestelmän sijoitusvaroista, kaikkiaan 55,6 prosenttia, oli sijoitettuna muualle maailmaan.

Sijoitusvarojen absoluuttisen määrän kasvaessa hajautusta on tehty enenevässä määrin muualle maailmaan – kotimaisuusosuuden vastaavasti laskiessa. Koko maailman alueelle maantieteellisesti hajautettu allokatio toteuttaa samalla eläkesijoittamisen peruseriaatteita: varat sijoitetaan tuottavasti ja turvaavasti. Näiden lakisääteisten periaatteiden lisäksi sijoitustoimintaan liittyy takavuosia enemmän myös vastuullisuuden huomiointi sijoituskohteita valittaessa.

SIOJITUSTUOTTO vuodelta 2018 oli nimellisesti -2,2 prosenttia ja vuotuisen inflaation suhteen korjattu reaali tuotto oli -3,3 prosenttia. Kuten kaikessa sijoittamisessa, hyvien tuottovuosien väliin mahtuu luonnol-

lisesti myös negatiivisen tuoton vuosia.

Pidemmillä 22 vuoden aikavälillä nimellistuotto on kuitenkin ollut keskimäärin 5,6 prosenttia vuodessa ja reaali tuotto tasan 4 prosenttia vuodessa. Lyhyemmällä tarkasteluvälillä vastaavat tuotot ovat olleet viimeisen viiden vuoden jaksolla nimellisesti 4,6 ja reaalisesti 4,0 sekä kymmenen vuoden jaksolla nimellisesti 6,4 ja reaalisesti 5,1 prosenttia. Tässä havainnollistuu kuinka tarkastelujakson valinta vaikuttaa tuottolukuihin.

Kymmenen vuoden jaksosta jää nyt ensimmäistä kertaa pois finanssikriisi, mikä nostaa vuosien 2009–2018 keskituoton huomattavasti muita aikajaksoja paremmaksi. Kaikkein merkitsevin on silti pitkän tähtäimen reaali tuotto, jolle Eläketurvakuskuksen pitkän aikavälin laskelmissa käytetään kahden ja puolen prosentin tuotto-oletusta vuoteen 2028 asti. Sen jälkeen reaali tuotto-oletus nousee kolmeen ja puoleen prosenttiin.

Eläkevakuuttajiemme pitkän ajan keskituotto on kuitenkin yli laskelmissa käytettyjen oletusten. ■

Eläkevarat vai sijoitusvarat?

TYÖELÄKEJÄRJESTELMÄN varoista puhuttaessa viitataan vaihtelevasti sekä eläkevarat- että sijoitusvarat-käsitteisiin.

Eläkevarat vuonna 2018 olivat 196,2 miljardia ja sijoitusvarat 194,9 mrd. Näiden ero (1,3 mrd.) johtuu eläkevaroihin sisällytyistä, taseeseen kirjatuista, muista saamisista ja veloista sekä aineellisista hyödykkeistä – näitä ei lasketa mukaan sijoitusvaroihin.

Kestävää sijoittamista

VASTUULLISUUS PÄIVÄN SANA

Työeläkelaitokset hoitavat eläkevaroja tuottavasti ja turvaavasti. Ihan sinne tänne ei rahaa heitellä. Vastuullinen sijoittaminen on päivän sana.

TEKSTI ANNE IIVONEN | KUVAT TYÖELÄKELAITOKSET

Kysymykset

- 1 Tuottaako vastuullinen sijoittaminen muuta sijoittamista paremmin?
- 2 Mitkä tunnusmerkit kertovat vastuullisuudesta?
- 3 Kolme tärkeintä seikkaa vastuullisesta sijoittamisesta?
- 4 Millä tavoin vastuullista sijoittamista tulisi linjata?

Niina Berggring
Sijoitusjohtaja
Veritas

1 Oleellisten vastuullisuustekijöiden huomioiminen sijoituspäätöksenteossamme alentaa riskejä ja nostaa tuottoja pitkällä aikavälillä.

2 Sijoituskohteemme valitaan pitkän aikavälin arvonluontipotentialin perusteella. Tämä johtaa siihen, että salkkumme sisältää huomattavasti vähemmän omaisuuseriä kuin indeksit, tunnemme sijoituskohteemme hyvin ja salkkumme kiertonopeus on alhainen. Sijoitusfilosofiamme jo sinällään katsotaan vastuulliseksi tavaksi toimia.

3 Vastuun yhteisistä eläkevaroista ja eläkejärjestelmän kestävydestä pitkälle tulevaisuuteen. Turvaavan tuoton mahdollisuuksien varmistaminen osaltamme pitkälle tulevaisuuteen. Parempi tuotto/riski -profiili yli ajan.

4 Sijoittajien on helpompi tehdä vastuullisia valintoja, kun luotettavaa ja oleellista informaatiota sekä dataa on sijoituskohteista saatavilla. Tarvitsemme linjauksia siitä, miten yritysten tulee kertoa kestävytyteen liittyvistä oleellisista seikoista toimintansa osalta.

Hanna Hiidenpalo
Sijoitusjohtaja
Elo

1 Uskomme, että vain kestäväällä liiketoiminnalla yhtiöt voivat saavuttaa pitkällä aikavälillä kestäviä tuloksia. Integroimalla ESG-tekijät perusteellisesti ja laajasti sijoituskohteiden analysointiin pyrimme parantamaan riski-tuotto -suhdetta etenkin pitkällä aikavälillä.

2 Sijoituskohteiden vastuullisuutta arvioidaan ESG-tekijöiden kautta (ympäristövastuu, sosiaalinen vastuu, hyvä hallintotapa) näkökulmasta ja peilataan näihin yrityksen strategiaa ja tavoitteita.

3 Vastuu eläkkeistä ulottuu vuosikymmenten päähän. Vastuullisuus on pitkäjänteistä riskienhallintaa, eläkkeiden turvaavuutta sekä vaikuttamista, ja sillä saavutetaan hyvä tuotto pitkällä aikavälillä.

4 Tarvittaisiin globaalisti yhdenmukaiset työkalut ja kehikot, jotka parantavat sijoituskohteiden läpinäkyvyyttä ja vastuullisuusdatan laatua.

Anna Hyrske
Vastuullisen sijoittamisen päällikkö
Ilmarinen

1 Vastuullinen sijoittaminen ei tarkoita tuottavuudesta tinkimistä, sijoituspäätökset perustuvat aina taloudelliseen arvioon tuotosta, riskistä ja vastuullisuudesta. Vastuullinen yhtiö on pitkällä aikavälillä parempi sijoituskohte.

2 Sijoitustoimintaamme ohjaa kansainvälisten normien noudattaminen, aktiivinen omistajuus ja vastuullisuuden integrointi salkunhoitoon. Emme sijoita tupakkayhtiöihin, kiellettyihin aineisiin tai kivihielestä riippuvaisiin yhtiöihin.

3 Vastuullisuus on olennainen osa Ilmarisen sijoitustoimintaa, hyvää salkunhoitoa. Sen avulla tunnistamme sijoituskohteisiin ja potentiaaliin sijoituskohteisiin liittyviä riskejä ja mahdollisuuksia.

4 Me suosimme aktiivista omistamista ja vaikuttamista poissulkemisen sijaan omissa vastuullisuuslinjauksissamme. Ilmastomuutoksen liittyvään laskennan osalta näkisimme mielellämme selkeämpiä suosituksia.

ESG Lyhenne sanoista Environmental, Social and Governance eli ympäristövastuuseen, sosiaaliseen vastuuseen ja hallintotapaan liittyvät asiat.

PRI YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteet. PRI-lyhenne tulee sanoista Principles for Responsible Investment.

Jussi Häkkinen
Salkunhoitaja
Valtion Eläkerahasto VER

1 Useat laajat yhteenvedoanalyysit tiedeartikkeleista ovat tulleet siihen lopputulokseen, että vastuullisuudella ja yrityksen taloudellisella kannattavuudella on tilastollisesti merkittävä positiivinen yhteys.

2 Tunnusmerkkejä on useita. Valtion eläkerahastossa huomioimme esimerkiksi vastuullisuuteen kohdennetut henkilöresurssit sekä vastuullisuusraportoinnin laajuuden ja syvyyden.

3 ESG-tekijöiden huomioiminen on oleellinen osa nykypäivän sijoitusriskien hallintaa. Vas-

tuullisuudella on positiivinen vaikutus sijoituskohteiden pitkän aikavälin taloudelliseen kehitykseen ja tuottoon. Vastuullisuusanalyysi laajentaa ja syventää perinteistä sijoitusanalyysia.

4 Tarvitaan kansainvälisesti yhteneviä standardeja vastuullisuusasioiden mittaamisen ja raportoinnin yhdenmukaistamiseksi.

Hanna Kaskela
Vastuullisen sijoittamisen johtaja
Varma

1 Vastuullinen sijoittaminen ei ole ristiriidassa tuottojen kanssa. Paremminkin se on osa riskienhallintaa, esimerkiksi ympäristön laiminlyömisellä voi olla isot seuraukset yrityksen liiketoimintaan. Vastuullisesti toimivat yritykset menestyvät tulevaisuudessa parhaiten, myös energiatehokkuus pitkällä aikavälillä alentaa kustannuksia.

2 Vastuullisuuden tulee olla integroitu yrityksen liiketoimintaan ja strategiaan. Ennen sijoituspäätöstä salkunhoitaja tekee selvityksen yrityksen ESG-riskeistä, mikä tarkoittaa liiketoiminnan tar-

kastelua ympäristön, yhteiskunnallisten ja sosiaalisten sekä hallinnollisten tekijöiden kautta.

3 Vastuullinen sijoittaminen tuo hyviä tuottoja. Ilmastomuutos on sukupolvien välinen ilmiö – toimia vaaditaan välittömästi. Sijoittajalla on mahdollisuus tehdä maailmasta parempi.

4 Sijoittaja toivoisi, että vastuullisuudesta saatava tieto olisi yhteismitallista, vertailtavaa ja laadukasta. Vastuullisen tiedon pitäisi olla yhtä luotettavaa kuin yrityksen kirjanpidon. Harmonisointi säästäisi kaikkien aikaa.

Kirsi Keskitalo
Apulaisjohtaja, vastuullinen sij.
Keva

1 ESG-tekijöiden huomioonottamisella ja sijoituskohteisiin vaikuttamisella on positiivinen vaikutus sijoitusten tuottoihin, joskin yksittäisten ESG-mittarien merkitys vaihtelee.

2 Sijoituskohteen oleelliset ESG-tekijät vaihtelevat toimialoittain ja omaisuusluokittain. Sijoituskumppanin vastuullisuudesta kertoo kulttuuri: sijoitushorisontin pituus, yritystutkimus, salkun rakenne sekä keskustelut yritysjohtajan kanssa.

3 Vastuullisuuden lähtökohta on eläkevarojen hoitaminen pitkällä aikavälillä. ESG-tarkaste-

lu keskittyy usein pidemmän aikavälin ilmiöihin ja on linjassa eläkesijoittajan aikajänteen kanssa. Sijoituskohteisiin vaikuttaminen tuo hyötyjä sekä sijoitustuottojen että reaali maailman vaikutusten kannalta.

4 Vastuullisen sijoittamisen linjaukset tukevat sijoitustoiminnan tavoitteita. Kevan sijoitustoimintaa linjaavat sijoittamisen periaatteet, vastuullisen sijoittamisen periaatteet, vastuullinen sijoittaminen omaisuuslajeittain ja omistajaohjauksen periaatteet.

Magdalena Lönnroth
Vastuullisen sijoittamisen päällikkö
Kirkon eläkerahasto KER

1 Sijoittamalla vastuullisesti parannamme salkkumme tuotto- ja riskiprofiilia. Tutkimusten mukaan vastuullinen sijoittaminen on tuottanut paremmin kuin perinteinen sijoitustapa.

2 Omaisuudenhoitajan valintaprosessissa keskeinen kriteeri on varainhoitajan ESG-profiili. Vastuullisen sijoittamisen periaatteet ja sisäiset prosessit osoittavat, onko omaisuudenhoitaja sitoutunut toimintansa kehittämiseen. Omaisuudenhoitajan sitoutuminen YK:n vastuullisen sijoittamisen PRI-periaatteisiin on myös tärkeää.

3 KER on sitoutunut sijoittamaan eläkevarat tuottavasti, turvaavasti ja vastuullisesti. Parannamme salkkumme tuotto- ja riskiprofiilia sijoittamalla vastuullisesti. Lisäksi haluamme toimia hyvänä esimerkkinä muille sijoittajille.

4 Kirkon eläkerahastolla on omat vastuullisen sijoittamisen ohjeet. YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteet toimivat ohjaavana kehyksenä ja lisäksi olemme laatineet ilmastomuutosstrategian. Viranomais sääntely kannustaisi kehittämään vastuullisen sijoittamisen toimintatapoja. ■

”Vastuullisuus on pitkäjänteistä riskienhallintaa, eläkkeiden turvaavuutta.”

Eläkevakuuttajat TOIMIVAT VASTUULLISESTI

Työeläkevakuuttajien on tunnettava sijoituskohteet yhä syvällisemmin. Vastuullisuuden vaatimus on integroitu osaksi sijoituspäätösprosessia.

TEKSTI MIKA VIDLUND

Työeläkevakuuttajien sijoitustoiminnassa korostuu vastuullisuus koskien ympäristöä, yhteiskunnallista vastuuta ja hyvää hallintotapaa. Vastuullinen sijoittaminen on varautumista tulevaan, kuten koko työeläkealan toiminta.

Vastuullisuus ja kestävä kehitys edistäminen ovat korkealla agendalla myös EU-tasolla. Parhailaan valmistellaan yhteistä mittaristoa finanssialan toimijoiden toiminnan kestävyden ja vastuullisuuden arviointiin.

RUOTSI EDISTÄÄ KESTÄVÄÄ KEHITYSTÄ

Jos katsomme naapuriin, Ruotsissa vaatimus kestävä kehitystä edistävästä vastuullisesta sijoitustoiminnasta kirjattiin lakisääteiksi AP-rahastoja ohjaavaan lakiin vuoden alussa. Rahastojen on toimitava esimerkillisesti vastuullisten sijoitusten ja omistajuuden periaatteen vaarantamatta pitkän aikavälin tuottotavoitetta.

Muutos ei mullista rahastojen jo vakiintunutta toimintaa. Rahastot päättävät edelleen itsenäisesti, miten toimeenpaneavat ja tulkitsevat lakia. Sen sijaan hallituksen vaatimus toimintatapojen yhtenäistämistä sekä vuosittaisesta vastuullisuu-

den vertaisarvioinnista ohjaa tekemistä.

Viimeksi alkuvuodesta sijoitustoiminta nousi Ruotsissa otsikoihin: Paljastui, että yksilöllisten eläketilien valtiollinen AP7-oletusrahasto oli sijoittanut eläkevaroja Kanadassa laillistettuun kannabis-bisnekseen eettisen neuvoston suositusten ja YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteiden vastaisesti.

Toisena hyvänä esimerkkinä Norjassa valtion eläkerahasto on kokonsa (noin 900 mrd. €) lisäksi tunnettu siitä, että se noudattaa hyvin tiukasti valtiovarainministeriön alaisen eettisen neuvoston sille asettamia suosituksia.

Mustalle listalle joutuneiden yritysten listaus perusteluineen on raportoitu läpinäkyvästi ja ovat julkisesti saatavilla. Norjassa poissulkuja on tehty myös tuottojen kustannuksella.

Kun asiaa tarkastelemme globaalisti, australialaisen ilmastojärjestö AODP:n ja ympäristöjärjestö WWF:n suurten eläkerahastojen ilmastostrategiaa arvioivat kansainväliset vertailut osoittavat, että suomalaiset eläkevakuuttajat sijoittuvat yhdessä muiden pohjoismaalaisten ja hollantilaisten kanssa kärkikastiin.

Suomalaiset ovat parantaneet asemiaan viime vuosina, mutta paljon on vielä tehtä-

vää toiminnan saattamiseksi Pariisin ilmastopöytäkirjan linjausten mukaiseksi.

Toinen keskeinen WWF:n havainto on, että AODP:n sadan suurimman eläkerahaston vertailussa yli puolet (60 %) rahastoista ei vielä ole huomionnut ilmastonmuutosta salkuissaan tai toimet sen ehkäisemiseksi olivat hyvin rajalliset.

MERCERIN MENTÄVÄ AUKKO

Eläkerahastojen vastuullisuusarvioita ei ainakaan vielä ole sisällytetty eläkejärjestelmien toimintaa mittaavaan kansainväliseen *Mercer Global Pension Index* -vertailuun. Tämäkin ulottuvuus vertailussa todennäköisesti vielä tulevaisuudessa nähdään, mikä tuskin heikentää vertailun kärkipäässä olevan Suomen pärjäämistä.

Vastuullisuusarviot eivät ole kuitenkaan täysin yksiselitteisiä. Niiden ongelmana on, että sijoitussalkkuun valittujen yhtiöiden vastuullisuuden ratkaisee poikkileikkaushetken arvio. Tällöin vertailu ei ota huomioon sitä, kuinka laajasti rahastot tekevät vastuullista sijoittamista pyrkiessään aktiivisesti vaikuttamaan sijoituskohteeseen ja edistämään muutosta parempaan. ■

Liitteen asiantuntijat

KIMMO
KOIVURINNE
Analytiikko, TELA

Eeva PUUPERÄ
Kustannustenjaon
asiantuntija, ETK

MAIJA SCHRALL
Tilastosuunnittelija
TELA

MIKA VIDLUND
Yhteyspäällikkö,
ETK

TOIMITUS: Anne Iivonen, Eläketurvakeskus
ULKOASU: Markku Laitinen, Aste Helsinki Oy
VALOKUVAT: Eläkelaitokset ja kuvatoimistot
JULKAISIJAT: Eläketurvakeskus ja Työeläkevakuuttajat TELA

Tilinpäätöslite ilmestyy 3.6.2019 Työeläke-lehdessä sekä printtinä että digilehtenä Työeläkelehti.fi.

Liite saatavilla myös pdf-tallenteena Etk.fi ja TELA:n verkkopalveluissa.

